

**XES Barcelona -
Xarxes Locals d'Economia Solidària de Barcelona**

**Relatoria de la
'Jornada d'autodefensa col·lectiva davant de les administracions
públiques.
Com ens organitzem enfront de la inseguretat jurídica?'**

Divendres 17 de novembre, a l'Ateneu l'Harmonia (C/ de Sant Adrià 20, Sant Andreu).

Assistència: Assisteixen a aquesta trobada una trentena d'entitats de l'Economia Social i Solidària de la ciutat, principalment entitats de les xarxes locals de la XES, de la Xarxa d'Espais Comunitaris (XEC) i de la Plataforma de Gestió Ciutadana (PGC).

Sessió de matí (11-14 h):

Sessió de teràpia col·lectiva i recopilació de greuges i males pràctiques de l'administració pública

La trobada s'inicia amb una sessió de teràpia col·lectiva on es comparteixen els greuges i males pràctiques de l'administració pública que pateixen les entitats que gestionen béns i serveis d'interès comú amb finançament públic.

Recopilació de greuges-males pràctiques de l'administració pública:

➤ **Calendaris i tempos de l'administració: no respecten lògiques de treball dignes, precaritzen i generen incertesa i inseguretat jurídica de manera permanent**

Bases de convocatòria i resolucions d'atorgament que cada any surten en moments diferents, que sobrepassen el temps estimat de resolució, que donen inici a projectes en moments de l'any poc adequats, que no respecten lògiques de treball de continuïtat ni per les persones a les que atenen, ni per la continuïtat de l'equip de professionals.

Congelació i infradotació dels convenis. Problemes amb el manteniment als convenis de gestió cívica.

Pagaments amb molt retard; obliguen a l'endeutament per endarreriment de pagaments.

La durada dels convenis de gestió ciutadana.

Els contractes menors tenen una duració de 3 anys com a màxim. En projectes educatius i socials, un projecte de 3 anys es quan es consolida i genera l'impacte esperat.

Avisar a 20 dies de la no renovació d'una licitació de 90.000 €.

➤ **Burocratització:**

Excessiva càrrega burocràtica administrativa.

Justificacions econòmiques i tècniques molt complexes. Com mesurar l'impacte i no tant l'indicador?

Auditories infinites.

La Llei de Subvencions de 2002 està a l'arrel dels problemes i ens està limitant; caldria una llei catalana de subvencions.

➤ **Inseguretat jurídica:**

Subvencions amb caràcter retroactiu. Dificultats per poder fer previsions tècniques i econòmiques per la inseguretat de no rebre el que s'ha previst.

Requeriments a molts anys d'haver tancat el projecte. Difícil de donar resposta.

Inseguretat jurídica tot el temps. Interpretació de l'ordre de bases o senzillament errors o oblit que posen en risc la viabilitat del projecte.

Correus adjuntant cartes de reintegrament, quan no han revisat correctament la documentació. No voler rebre trucades (ni fer videotrucades) quan teletreballen.

Descoordinació de l'Ajuntament entre Districtes i "casa gran".

La figura de l'interventor o secretari funciona com una figura quasi fantasmal per justificar qualsevol decisió: sempre ens diuen "és l'interventor o és el secretari" (sobre tot en municipis fora de Barcelona).

Ens diuen que el Programa de Patrimoni Ciutadà no és una llei, i el Districte diu que no pot acollir-se, que «la gestió cívica és un invent que us heu fet vosaltres».

➤ **Imposicions jeràrquiques de l'administració que no responen a les necessitats del territori i la comunitat:**

En els darrers anys, licitacions que surten de necessitats comunitàries que acaben donant resposta agents que no pertanyen a aquesta comunitat i que estan desvinculats del territori.

Imposició de certs serveis municipals als equipaments, amb convenis de gestió cívica, sense haver fet cap acord ni pacte amb entitats gestores.

Desenvolupament de dinàmiques jeràrquiques entre administració pública i entitats gestores d'equipaments gestionats en el marc de la gestió cívica.

Ingerència, tant política com tècnica, en el contingut dels projectes: els tècnics prenen decisions fonamentals, qui es contracta, i ens empenyen a la precarització.

Activitats i usos de l'espai públic. Problemes de legalitat dels horts, dels usos de l'espai públic i dels mercats de pagès. Limitació de permisos per fer activitats al carrer: arriben tard, i limiten el nombre d'activitats per entitats. Entenem que ni

caldria demanar permís per fer activitats en l'espai públic per part d'entitats de barri que no tenen ànim de lucre.

L'administració no entén un espai públic que no es tanca amb clau i no respecta la normativa del Patrimoni Ciutadà. Fer plaça el dissabte, com fan els mercats de pagès, desborda els esquemes de l'administració i els seus tècnics.

Fiscalització i censura, tant d'activitats o d'elements de comunicació.

➤ **Precarització:**

Saltar-se convenis o estatus de treballador, o rebaixar categories professionals, per exemple en conveni del Lleure.

Els convenis de gestió ciutadana no contemplen increments progressius, ni tan sols l'IPC. L'Ajuntament (o els districtes) utilitza els convenis laborals com un tarifari, establint com a màxim salarial el que el conveni laboral marca com a mínim.

Rebaixa dels preus pagats per activitats de Vila Veïna, de forma unilateral i imposant per la força aquests.

Despeses no cobertes però imprescindibles per a la gestió: baixes mèdiques per exemple.

Necessitat de justificar les despeses i descompte de facturació per exemple davant baixes mèdiques malgrat la feina es continuï fent i assumint per altres persones de l'equip.

➤ **No reconeixement del valor social i l'impacte positiu de les iniciatives d'ESS:**

Licitació de serveis, que a més han estat concebuts i inventats per entitats de l'ESS, donant major puntuació a les ofertes econòmiques, que de cap manera poden col·laborar en enfortir iniciatives de l'ESS.

Empreses lucratives i que generen llocs de feina no dignes operen equipaments públics; grans empreses amb fons d'inversions voltors no es deuen de poder beneficiar de cessió d'espais i recursos públics, ni convenir-se per a fer activitat lucrativa.

Impossibilitat de presentar projectes en licitacions del Ajuntament per serveis de cura, donat que les licitacions estan pensades per entitats molt grans.

Supressió de la figura política i de l'àrea del Comissionat de l'Economia Solidària per part de l'actual govern municipal.

Amb aquesta recopilació de greuges i males pràctiques de l'administració pública es detecta clarament un problema de fons i estructural, i per tant compartit: **hi ha una situació d'inseguretat jurídica continuada en aquesta relació entre l'Economia Social i Solidària i l'administració. Les entitats d'ESS són qui posen l'esforç, l'expertesa i l'arrelament per proveir serveis amb un alt valor social i una mirada comunitària, però es veuen obligades a fer-ho en condicions precàries, d'incertesa econòmica i financera i inclús d'arbitrarietats tècniques i maltractament** per part de

l'estructura administrativa. **El resultat és el sobre esforç, l'esgotament i la precarització de les entitats d'ESS, un maltractament que no està justificat quan es tracta de diners públics i serveis públics proveïts per una economia que posa les persones al centre.**

Sessió de consultori obert

A continuació té lloc una sessió de consultori obert amb Jordi Via (fundador de la XES i primer Comissionat d'ESS de l'Ajuntament de Barcelona) i Jesús Carrión (Collectiu Ronda), qui assessoren a les entitats participants des de la seva experiència dins de l'administració i pel que fa a les possibles respostes jurídiques que tenen al seu abast.

Jordi Via comença remarcant que en termes absoluts, cap dels problemes compartits té solució a curt termini: deriven d'una dificultat que combina factors polítics (correlació de forces, qui mana en les administracions), factors ideològics, i de consolidació d'uns models de gestió dins de les administracions públiques. **Són problemes d'estructura, més enllà dels responsables polítics concrets. Si tenim solució, serà a llarg termini: caldrà fer pressió com a moviment, més enllà de les entitats individuals.**

Tenint en compte això, en Jordi assenyala els següents problemes i reptes estructurals que trobà en la seva experiència:

- A l'administració, i també als partits polítics, tenen un patró mental de com entendre l'economia: entenen l'economia des d'un punt de vista mercantil; no entenen l'economia comunitària sense passar per el mercat. Seguint aquest patró, a l'entorn de Barcelona Activa entenen l'ESS com a economia de caràcter assistencial i d'inserció social.
- Dins l'administració estava molt estesa una idea de l'esquerra del S. XIX: que allò públic és allò institucional, que la transformació passa per la institució i l'estat. Nosaltres defensàvem que l'ESS és també pública, és un sector social autoorganitzat, també públic. Els responsables polítics són responsables de la gestió dels recursos públics. Tenim dret a accedir a aquests recursos públics, sempre que sigui transparent.
- La valoració dels projectes d'ESS, i especialment els comunitaris, no pot respondre a la lògica econòmica convencional; fer entendre això a la intervenció de l'Ajuntament era quasi impossible. Els indicadors que ens imposaven eren tots quantitatius; els qualitius que defensem nosaltres, no els concebien, no saben mesurar el valor que aporten els mercats de pagès. La seva pregunta és: quants mercats de pagès s'han fet? D'igual manera ens passa amb la compra pública responsable: els criteris de licitació i contractació són purament economicistes, identificats com a costos monetaris de la proposta. Això porta precarització, etc. Se'ns exigeix respondre als criteris de la premsa salmó, la premsa econòmica convencional, i això no té sentit.
- Alhora, també és necessari fer una anàlisi de en quina mesura aquestes problemàtiques es deuen en part a les nostres pròpies deficiències i febleses com a moviment i de les iniciatives d'ESS. De vegades entre les entitats es confon tenir una idea amb tenir un projecte; en aquell moment hi havia una insuficiència

d'una estratègia i relat conjunt, sobre tot en l'àmbit de les economies comunitàries; també hi havia queixes associades als tempos administratius i als requeriments de transparència. Mentre que el govern de Barcelona en Comú estava molt exigint de procediments de transparència per l'oposició (amb crítiques directes al moviment cooperatiu i d'ESS), el moviment veia excessives les exigències de justificació. Cal entendre que la pressió mediàtica i normativa que es viu a l'administració és molt gran, i per això hem de comprendre la necessitat de justificació dels recursos públics.

- Pel que fa a la correlació de forces, ideologia i model organitzatiu consolidat a les administracions, la revolució seria canviar el model organitzatiu. Hi ha un rebuig a compartir la presa de decisions polítics o obrir la participació, més enllà d'un departament o un partit concrets.

Per tant, conclou en Jordi, **cap dels problemes plantejats té solució a curt termini: requereix la consciència clara que el problema és un problema de correlació de forces, ideologia i model organitzatiu consolidat a les administracions. I no es pot solucionar des de les iniciatives individuals: requereix una resposta conjunta del moviment.**

Com deia Xirinacs, "públic ve de poble". "I nosaltres som poble autoorganitzat". Aquesta idea és un xoc per les administracions i és la que hem de defensar. En l'àmbit de les economies comunitàries teníem una insuficiència d'una estratègia i relat conjunt. Els responsables polítics defensàvem que era un àmbit de l'ESS, però els espais mateixos no ho veien. **Sense un discurs fort que l'ESS som un sector públic autoorganitzat (i unificat, incloent de manera important les economies comunitàries) difícilment podrem exigir com a moviment social que hem de ser dipositaris de recursos públics sense estar sotmesos a lògiques de caràcter mercantil.**

Per la seva banda, Jesús Carrión comença la seva intervenció reforçant la idea exposada pel Jordi: **Aquest és un problema a llarg termini. Hi ha una qüestió de base que és el marc ideològic i de sentit comú consolidat les últimes dècades: el neoliberal, que ha ocupat inclús el nostre marc mental al pensar problemes i solucions.** La Llei de 2002 és part d'aquest problema, i per tant cal qüestionar-la i lluitar per modificar-la.

Davant aquesta situació, el missatge central del Jesús és que **les respostes s'han de lluitar sempre des d'allò col·lectiu, no de manera individual.**

L'acció col·lectiva coordinada per confrontar aquestes maneres de fer polítiques és una qüestió política, no jurídica. En la part de la discrecionalitat que ens fa patir l'administració sí que entra l'assessorament jurídic. Es podria fer una **bossa d'hores mancomunada** amb el Col·lectiu Ronda, o amb una altra entitat de l'ESS, **per fer consultes jurídiques** que es puguin resoldre ràpidament: és a dir, que sigui una solució/resposta col·lectiva i comunitària (inclús un advocat contractat col·lectivament).

Pel que fa a la qüestió del poder i la discrecionalitat de certs càrrecs tècnics dels ajuntaments, hem de recordar que aquests funcionaris no tenen plens poders, però sí que ens podem trobar amb la dificultat que tenen aquests càrrecs per sortir-se d'un

marc d'actuació que ells entenen i presenten com a tècnic, però que en realitat és ideològic i polític. Aquest és el cas, per exemple, quan a un municipi et diuen que no es pot remunicipalitzar un servei per motius de competència i eficiència. Aquestes coses sí que es poden treballar jurídicament. Amb la lluita col·lectiva es poden qüestionar aquestes coses: es pot fer des de la part tècnica, però sempre que darrere hi hagi una part política forta.

Pel que fa a la relació amb els funcionaris, hem de recordar que estan al nostre servei. El funcionari no està per dir-nos el que hem de fer; estan per complir les seves obligacions. "M'ha dit" no ha de servir, no ho hem d'acceptar; cal requerir les coses per escrit. I si no compleixen, es pot denunciar i reclamar. Des d'allò col·lectiu podem identificar aquests problemes i lluitar-los. De vegades el cost jurídic d'un recurs és molt elevat; potser hem de seleccionar casos estratègics per lluitar-los col·lectivament i així marcar posicions i reconquerir certs espais. Així, podríem **presentar recursos finançats col·lectivament per qüestions que es troben les entitats de manera recurrent**. Hem de saber dir que no en certs casos, no de manera individual, sinó recolzant-nos col·lectivament.

En conclusió, finalitza en Jesús, **cal una agenda conjunta potent de transformació, incloent tant la part empresarial com la comunitària de l'ESS**. I en la relació amb les administracions, hem de recordar que estan al nostre servei.

En Jordi intervé per reforçar aquestes idees: cal desobediència i accions de caràcter alegal.

Sessió de tarda (16-18 h):

Definició de propostes concretes i una estratègia conjunta per confrontar aquests greuges

Per la tarda passem al terreny de definir propostes concretes i buscar una estratègia conjunta per confrontar aquests greuges i aquesta situació d'inseguretat jurídica continuada. L'objectiu és intercanviar experiències de com gestionem aquests desafiaments i pensar i compartir eines de reivindicació conjunta i intercooperació. Com podem respondre i defensar-nos de manera col·lectiva recolzant-nos entre nosaltres?

El punt de partida d'aquesta sessió són les conclusions de la sessió de matí, que apunten totes en la mateixa direcció: **enfrent d'aquests greuges, cal actuar de manera col·lectiva i mancomunar forces i recursos. I es fa la demanda a la XES de ser o crear aquest espai per articular l'autodefensa col·lectiva i mancomunar forces, recursos i serveis**.

A continuació fem un recull de les principals intervencions que donen forma i direcció al debat:

- Hem d'aprofitar aquests espais col·lectius per fer reivindicacions conjuntes. Nosaltres de vegades hem fet activitats sense permís i hem posat línies vermelles; si fem un comunicat públic, a l'endemà ens truquen. Hem de fer

pressió conjunta des de la XES i des de XES Barcelona: hem de fer incidència política conjunta i compartir problemàtiques conjuntes.

- No tenim una estratègia conjunta, tot i que sí que estem generant espais com la XES i la XEC. L'administració sí que la té.
- Hem d'aprofundir en la resposta col·lectiva, i és molt bona la diversitat d'entitats que tenim avui. Estem desaprofitant oportunitats d'interlocució col·lectiva, des de la XES, la XEC... Hem d'aprofitar-les.
- Tenim tants espais d'interlocució amb les administracions que necessitaria un sou només per això. Hem d'aprendre a concentrar esforços i espais.
- Hauríem de mancomunar serveis. Necessitem un servei jurídic on puguis trucar i que et diguin si efectivament es pot fer o no, o si és una mala interpretació del tècnic de torn.
- Pel que fa a les subvencions, hem de fer-nos a la idea que sempre es pot recórrer. Et pot passar factura si hi va l'entitat sola; és molt diferent si aconseguim una lluita col·lectiva que s'enfronta conjuntament. La XES pot jugar un paper en el sentit d'aquesta lògica sindical.
- En el camp de la cultura el Sindicat de Músics té pràctiques en aquest sentit.
- «Liarla parda» no és anar al carrer; no tenim força per això. «Liarla parda» és anar la XES i quatre associacions més i dir-li a l'administració: «dilluns tanquem tots els serveis». (En aquest sentit, tenim l'exemple interessant de les biblioteques, que van anunciar que no obririen el servei.)
- Hi ha una relació de desequilibri i d'impunitat de l'estat. Els greuges que hem compartit aquest matí són els greuges dels pagesos contra els senyors feudals: els mals usatges. Són els mals usatges de la classe capitalista. La XES pot ser un instrument de lluita política, que ja és el que va definir com a funció de XES Barcelona. Una manera de començar seria encarar un tema concret.
- És més fàcil unir-se quan hi ha un problema/objectiu concret comú i arrelat al territori, que possibilita fer camí units (com, per exemple, la campanya per salvar el Mercat de la Concepció o la lluita per l'espai públic de Consell de Cent). Per tant, es proposa definir quins problemes i rumbos tenim en comú, per més diversos que siguem, per a dirigir forces cap a allí.
- Molt d'acord amb la proposta de trobar punts en comú concrets per activar-nos i organitzar-nos.
- La XES és l'espai natural per enxarxar-nos amb entitats diferents (exemple: entitats de cultura i cures) amb una panoràmica general/mirada macro de l'ESS i sobre problemàtiques compartides. Des de la XES es poden fer propostes concretes per als Ajuntaments (seguint l'exemple de les demandes fetes pel Sindicat de Músics).

Però falten hores per trobar-nos. La XES és l'espai natural per trobar això, per alliberar certes hores i estirar de temes d'interès conjunt, per organitzar-nos totes.

Davant d'aquestes demandes, l'equip tècnic de la XES aclareix com funciona la XES i què pot oferir:

- La XES té un potencial enorme, i molta diversitat, però també té una feblesa organitzativa: la XES és la gent que hi participa. Això és una feblesa, perquè la gent reclama de manera individual, i no pensa en la XES com a articulació conjunta per fer-ho des d'allò col·lectiu. La XES som totes, i amb l'estructura que tenim ara podem fer coses a mínim; cal participació i aprofitar el paraigües de la XES. Hem de ser corresponsables totes, i mesurar les forces de l'equip tècnic.

La XES es pot comprometre a organitzar una bossa d'hores d'advocades per assessorament jurídic, a demanar reunions polítiques, a donar continuïtat a aquest espai. Però si es deixa l'espai exclusivament en mans dels tècnics, sense fer-nos corresponsables, no arribarem a més.

- Com a exemple de les reclamacions que es poden fer sota el paraigües de la XES: es va fer un programa públic d'un cupó de 6 € que estava limitat al Gremi de Llibreters. Les llibreries sòcies de la XES, sent 4, van reclamar com a XES i van ser incloses en aquest programa.

La XES ha de ser utilitzada per aquestes reclamacions col·lectives. Però també hem de tindre en compte les limitacions de recursos i hores que tenim, per molt que la XES té nom i reconeixement.

- La XES com a xarxa també ens trobem amb les mateixes dificultats de finançament que les entitats presents avui. La XES està pensada com una estructura política i d'articulació, i això no t'ho finança ningú. És a dir, si creem una estructura, haurem de pensar totes en posar esforços i hores: la XES no té hores disponibles ara mateix, i segurament es reduiran l'any vinent.

Les entitats assistents responen a aquesta explicació amb propostes concretes:

- Les persones de cada entitat hauríem de poder dedicar hores activistes i treball per poder construir un espai com el que s'està plantejant. El mateix model s'ha de poder fer amb XES Barcelona i XES Catalunya, que són espais per a poder articular-nos amb els objectius que estan sortint avui.
- Es proposa fer un formulari per recollir els conflictes i problemes que tenen les entitats amb les administracions per posar-los en comú, per saber què problemàtiques compartim i debatre quins recursos tenim per afrontar-los.
- Es proposa recollir també quants diners ens deu l'Ajuntament a les entitats que estem aquí, en aquest exercici fiscal, per subvencions no pagades i per despesa financera.
- La XES ha de recuperar l'autonomia financera i tenir recursos propis per fer aquesta feina. Si m'arriba un missatge de la XES dient que cada persona membre de les entitats sòcies hauria de pagar una quota de 10 €, jo ho faria.
- Nosaltres som una associació més petita i estariem disposades a pagar més quota a la XES si ens dieu: amb aquesta quota podrem fer això, això, i això (com crear l'espai d'autodefensa col·lectiva); si veiem que és per fer la XES més forta.

- Podríem fer campanyes recurrents de Goteo, on les aportacions desgraven en la declaració d'IRPF (han prototipat aquest tipus de campanya amb Iridia).

Per finalitzar el debat, l'equip tècnic de la XES recull aquestes propostes de millora de l'autonomia financera de la XES i explica què es podria obtenir amb un augment de quotes:

- La qüestió seria pagar quota per crear una estructura política potent, no per rebre coses pràctiques.
- El que podríem oferir com a XES és: sòcies, si augmentem quotes, podem tindre una estructura més forta i autònoma, i en compte de dedicar hores a la roda de les subvencions i convenis, podríem dedicar hores a coordinació, a incidència política, a impulsar les Xarxes Locals d'ESS, a crear espais com aquest i fer el seguiment de les propostes que s'acorden.

Conclusions i acords de la trobada:

S'acorda donar continuïtat a aquest espai de trobada en els propers mesos sota l'impuls i la coordinació de XES Barcelona.

Per activar i donar sentit a aquest espai, cal trobar i definir objectius i rumbos comuns:

- Crear un espai d'assessorament legal mancomunat per quan tenim problemes que són recurrents, comuns i compartits per les entitats d'ESS.
 - Seleccionar casos compartits i estratègics per les entitats d'ESS per interposar recursos contenciosos finançats de manera col·lectiva.
- Qüestions d'incidència política: objectiu a llarg termini de modificar la Llei de Subvencions (potser es podria aprofitar el Reglament de la Llei de l'ESS per establir modificacions).
- Explicar millor què fem: què és l'ESS, explicar al poble organitzat qui som:
 - Fer un decàleg de 10 bones pràctiques, 10 èxits: per comunicar el que som.
 - I un altre dels èxits per venir!
- Crear un espai estable per gestionar i lluitar aquesta problemàtica, un espai d'autodefensa col·lectiva: es demanda a la XES entomar l'impuls i la coordinació d'aquest espai.
- Triar una lluita emblemàtica... i guanyar-la!
- Proposta de disseny d'un formulari: llistat de greuges, deutes acumulats, llocs de treball precaris en perill, experiència d'èxit o lluita guanyada (per exemple: incloure haver fet el Balanç Social o Comunitari com a criteri a les convocatòries de l'Ajuntament).
- Es convocarà una nova trobada per donar continuïtat a aquest espai des de XES Barcelona.